

ELŐFIZETÉS

HELYEK:

Egy évre 24 koron.
Egy hónap 2 koron.

VIDÉKEK:

Egy évre 26 koron.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HÍRDTÉSEK:

Az első sor egyezer 20 fillér,
minden következő 10 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 132.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Rézvány-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1915.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Szerda, december 1.

Minden áron sikert akarnak az olaszok Görznél (Honvédeink hőiesen védik ki a támadásokat.)

Budapest, november 30. (Hivatalos.) A főhadiszállásról jelentik:

Orosz hadszíntér:

Nincs ujság.

Olasz hadszíntér:

Egyre nyilvánvalóbb, hogy az olaszok e napokban minden áron sikert akarnak kiterjeszkedni az Isonzónál, még pedig lehetőleg Görznél. Tegnap támadásaikat Tolmeintől a tengerig húzódó egész arcvonal ellen irányították, de különös hevességgel támadták két hidünket a Doberdo fensík északi részén. A Tolmeintől északra levő hegyi állásaink ellen irányított előretöréseik hamarosan összeomlottak. A tolmeini híd délután perzsa tűz alatt állt. Ezt három erős támadás követte az északi és több gyengébb támadás a déli szakasz ellen. Valamennyit az ellenség legsúlyosabb veszteségeivel verték vissza. Hasonlóan sikertelen volt a Plavánál megkísérelt főbb támadás is. A görzi híd előtt az olaszok az összes harcvezetésekről le nem nagy haderőt vontak össze. Tegnap az ellenség csak Osaviánál támadott; visszavertük, csak egy keskeny sávon vettük kissé vissza harcvezetésünk egy szakaszát. Görz város belső részeire éjjel újra mintegy száz nehéz bomba esett. A Doberdo fensík szakaszán négy órás tűzvédelmi előkészítés után a Monte San Michele, valamint a San Martino körüli terület ellen különösen szívós és nyomatékos támadásokat intéztek az olaszok. A Monte San Michelen a budapesti első számú honvédegyezred nyolc tömegrohamot vert véresen vissza. San Martinot háromszor támadták meg sűrű tömegekben. Itt a nagyváradi negyedik számú honvédegyezred elkeseredett kézi tusában védte meg állását. A községtől délnyugatra is visszautasítottuk ellenség egy támadását.

Délkeleti hadszíntér:

Pribojtól délnyugatra a montenegrókat Plevlje felé vetettük vissza. A montenegrói határon Mitrovicától délnyugatra az osztrák-magyar csapatok megtámadtak egy szerb utóvédet és kétszázötven foglyot szedtek el tőle. A bolgárok a prizrendi völgykötánhoz közelednek. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya)

A bolgárok elfoglalták Prizrendet.

Berlin, november 30. (Hivatalos.)
A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

A harci tevékenység az arcvonal különböző helyein folyt tűzvédelmi, aknavetési és aknaharcokra szorítkozott.

Keleti hadszíntér:

A helyzet változatlan. Egy német repülőraj megtámadta a Ijachowicsi vasuti telepet Baranovicától délkeletre.

Balkán hadszíntér:

Rudniknál, Mitrovicától délnyugatra Kövess tábornok hadseregének részei az ellenséges erőket visszavetették. Itt és a Sitnicától nyugatra Gallwitz tábornok hadseregének csapatai összesen mintegy egyezer hadifoglyot ejtettek. A bolgár haderők november huszonnyolcadikán elfoglalták Prizrendet, több mint háromezer szerbet elfogtak és nyolc ágyút zsákmányoltak. Legfelsőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A bolgárok is Montenegróhoz közelednek.

Szófia. A Bolgár Távirati Ügy-nökség jelenti a november 28-iki hadműveletekről: Prizrend irányában csapataink továbbüldözik a szerbeket, a kik nagy rendtelenségben Montenegró felé visszavonulnak. A Prisztina és Prizrend felé vezető ut

mindenféle katonai tárgyakkal és hadianyagokkal van fedve. Az ut mindkét oldalán nagymennyiségű elhullott lovat és ökröt láttunk. Ezen felül cserben hagyott autókat és megromgált kocsikat, Szuha-Reka körül pedig jelentékeny mennyiségű elgetett municiót, megsemmisített ágyukat és kocsikat, melyek mind romoknak tekinthetők. Egy műszaki század összes pontonjait és egész hadikészletét is cserben hagyva találtuk. Ez mutatja, hogy a szerb hadsereg maradványai többé nem egyebek bolyongó tömegnél. E nap folyamán 2000 foglyot ejtettünk, 16 ágyút, 22 láda municiót zsákmányoltunk. A déli arcvonalon a hadműveletek ránk nézve kedvezően folynak. Huszonhatodikán csapataink elfoglalták Kisevo városát, ma pedig elfoglalták Krusevot. A szerbek e területen már csak kis, elszigetelt különítményekkel operálnak, a melyek semmi összefüggésben nincsenek saját seregeikkel. A Cserna folyó felső folyásánál operálva ezen folyót átléptük s hatalmunkba kerítettük az utakat s a hidat, amelyek Montenegróba vezetnek. A többi arcvonalon nincs ujság. A hadrakelt sereg nagyvezérkara. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Változások az osztrák kormányban. Bécsből jelentik: A Fremdenblatt jelenti: Heindl belügyminiszter eltávozik s utóda Hohenlohe-Schillingfürst herceg lesz. Schuster kereskedelemügyi miniszter utóda Spitzmüller Sándor, Engel pénzügyminiszter utóda Hetl Károly. A Fremdenblatt erről szóló tudósítását így fejezi be: „Összefoglalóan megállapítható, hogy Stürgkh gróf kormányának alapvető jellemében, főbb vonásaiban változás nem következett be, hogy a kormánya megmarad annak, ami volt. Ez megállapítása annak, hogy az uralkodó szempontoknak csakis a közjóra való tekintetek által vezetett, tárgyilagos, igazságos működő kormány felől meg-“

Az új svéd vasút. Berlinből jelentik: A svéd kormány a Riga-berlin beavatkozás után új vasutat épített, mely Nyugat-Európát összeköti Oroszországgal, Götaborg-K. polikáron és Finnországon keresztül. Kapellakáronban nagy kikötőt terveznek építeni. A kereskedelmi árut Anglia és Oroszország között szintén Svédországon keresztül fogják szállítani. Az engedély ellenes elváltatásul Anglia 125.000 tonna szén és egyéb szükséges áru exportál Svédországba.

Arad lisztszükében van.

(Oszinte szó az aradi élelmezési viszonyokról. — Lócs Rezső a szegedi ankétén.)

Arad, november 30.

Arad, november 30.

Néhány hét előtt Aradra hívták össze a szomszédos városok vezetőit, hogy a közlelmezés javításáról és a drágaság csökkentéséről tanácskozzanak. Az összejövetel egyetlen pozitív eredménye az volt, hogy a meghívott városok fele nem jött el. Ugyanez történt most Szegeden, ahol hétfőn délután kellett volna Szeged, Arad, Temesvár és Nagyvárad közös élelmezési teendőit megbeszélni, de Temesvár, és Nagyvárad nem jött el az értekezletre, csupán Aradot képviselte Lócs Rezső helyettes polgármester.

Lócs Rezső a szegedi közlelmezési bizottság ülésén ismertette Arad élelmezési ügyét és közölte azokat a fontos tapasztalatokat, melyekre Arad városa az ott legutóbb tartott ankét óta szert tett.

— A közlelmezési tevékenység — mondotta — két bázison nyugszik. És pedig egy sajnálattal tapasztalható deprimáló érzésen, a mely annak tudatából ered, hogy a városok a maunk elszigeteltségükben tehetetlenek az élelmiszer mizériával szemben, a másik pedig az a meggyőződés, hogy parciálisan semmit nem lehet tenni, hanem csak kormányhatóságilag törvényerővel bíró rendeletek kibocsátásával, melyeknek érvényt kell szerezni, de nemcsak a hatóságok, hanem a fogyasztó közönség által is. Mert nemcsak a hatóságok az okai, hogy az egyes intézkedések nem vihetők keresztül, hanem a közönség esodálatos apátiája és közönye is.

Rámutat arra, hogy a közönség az élelmezésben igen nagy élelmiszerkészleteket halmozott fel, tehát a kereslet nagy fokozódása előidézte a nagy áremelkedést. A mai viszonyok szomorúak ugyan, az élelmiszer drága, de mégis van, — aki azonban megfigyeli a viszonyokat és tudja, hogy a termelődék 50 százaléka van csak bevetve, hogy a sárba vetett búza részben eltagyott és aki tudja, hogy ha nem lesz korai tavasz, termésünk is alig lesz, a jövő évet még szomorúbb perspektívában látja. A hatóságok tevékenységének tehát a jövőben még fokozotabbnak kell lenni.

A múlt hónap aradi ankétén megbeszéltek az élelmezés ügyében eddig történt intézkedéseket és az volt a meggyőződés, hogy mindnyájan csak fél rendszerbályokat végeztek, melyek csak kis mértékben sikerültek.

Arról szól, hogy Arad lisztszükében van, mert a Haditermény r.-t. nem szállítja az engedélyezett mennyiséget. Aradnak csak pariron van búzája és figyelemzetteti Somogyi Szilveszter szegedi polgármestert, hogy mindenképpen biztosítsák az a kontingens, melyre Szegednek szerződése van a Haditermény r.-t.-től. Ma Aradon nincs rendezve a liszt kérdése és ismételtén felhívja a szegedi polgármester figyelmét, hogy szerezzen kötelező nyilatkozatot a Haditermény r.-t.-től, hogy feltétlenül szállítja azt a mennyiséget, melyre szerződése van.

A legutóbbi ankét óta Arad közlelmezésében egy új irányzat merült fel, hogy az élelmiszerkészletek beszerzése tekintetében a hatóság közönséget vállalt az aradi kereskedőkkel és ez megnyitotta az élelmiszerforrásokat. A város be tudja szerezni az élelmiszerkészleteket, de nem tudja szétosztani. Ha a hatóság tud valahol

olcsó élelmiszert, összehívja a kereskedőket és az üzletet velük együtt csinálják meg. Rizst, amerikai zsírt stb. sikerült így szerezni.

A hatósági közlelmezési üzletek szépen prosperálnak. Arad város közönségének három üzlete van, melyek mindennel el vannak látva. Van burgonya, zsír, bab, hal stb. Például naponta tíz métermázánál több sózott tengeri hal fogy el. Cukrot is árul a város. A kereskedők egy értekezleten tiltakoztak is az ellen, de ekkor fölállt három nagykereskedő és bejelentették, hogy nekik nincs cukrok. Ezeknek a város adott cukrot elárúsításra. A cukrot a városi raktárakban kell összegyűjteni. Nem konkurenciából, hanem hogy legyen.

A huskérítésben Aradon esodálatos irányzat mutatkozik. A közönség alig keresi. A marhahús kiment a divatból, a sertés-hús visszamarad, csak a hár és zsír kel el, de a juhús szépen fogy. Figyelembe ajánlja a bizottságnak, hogy a hátszegi vásáron 88—92 koronáért lehet egy pár juhot venni.

A közlelmezés pénzügyi politikájának alapelve, hogy ami hasznos a város a közönség révén a közlelmezés terén elér, azt vissza kell adni a város közönségének oly cikkek beszerzési áron alul való eladásával, amely cikkek a legfontosabbak. Például a hatóság drágán vásárolta a tojást és a zsírt és mindkettőt olcsóbban adja.

Az élelmezési bizottság ezután Szeged élelmezési ügyeivel foglalkozott.

Elvéreznek a franciák a Balkánon.

(Szaloniki második Antwerpen lesz.)

Zürich híradás.

Zürich, november 30.

Hogy a négyesszövetség milyen néhez helyzetbe került balkáni expedíciójával, ez kívánjuk a Secolo tudósításából, amelyet rendszeren jól értesült párisi tudósítója küldött. Eszerint a négyesszövetség szükségesnek látja, hogy Szalonikiban elsancolt táborot tessen és újabb nagy erőseket vonjon oda, vagy pedig visszavonuljon és a balkáni hadsereget Szalonikiban behajozza. A párisi tudósító nem telet erre a kérdésre, vajon van-e még arra idő, hogy Szalonikit megerősítsék és hogy a négyesszövetség rendelkezésükre szükséges tartalékokkal, hogy megerősítse balkáni hadsereget. Ma az a helyzet, hogy a négyesszövetség vagy megtízszerezi a betetet, vagy pedig elveszti a játékot.

Félmillió angol kell Szalonikibe.

Lugano, november 30. Hanoteux volt francia külügyminiszter a Figaro-ban azt írta, hogy Szalonikiból második Antwerpen lesz, ha csak Kitchener félmillió katonát nem küld Bulgária ellen és el nem foglalja Szófiát.

A négyes entente nem győzhet Makedóniában.

Lugano, november 30. Fraccaroli, a Corriere della Sera tudósítója arra való hivatkozással, hogy forrásai feltétlenül megbízhatók, a következőket táviratozza lapjának a makedóniai helyzetről:

A szerb hadsereg helyzete kétségbeesett és a körülférés veszélye napról napra nő. Legelőbb százezre ember esett eddig áldozatul a központi hatalmak támadásainak. Harmincezer

katonát egész Makedóniában szétszórtak és a teljes tűzéség elveszett. Az élelmiszerekből nincs elég, ellenben municióban nincs hiány.

Fraccaroli azt is beemeri, hogy a francia és angol csapatok helyzete is rendkívül komolyra fordult. A szövetségesek csapatai a görög határterület rendkívül keskeny zónáit megszállva tartják, míg a bolgárok, akiket a vasútvonalak birtoka is támogat, az egész területet, egészen a negotini magaslatig, birtokukban tartják.

Sarrail tábornok maga kijelentette az olasz híradónak, hogy a francia és szerb csapatok 30 kilométernyire közelítették meg egymást, hozzátette azonban, hogy a csapatok egyesítése lehetetlen, mivel a bolgárok elvonulása folytán az a veszély állott be, hogy a francia visszavonulási vonalat elvázzák.

A legutóbbi megjegyzés, hogy már mielőtt a makedóniai szerb visszavonulás következményei észrevehetővé válnak volna, már fenállott az a veszély, hogy a német, osztrák-magyar és bolgár csapatok a szövetségesek ellen támadást kísérelhetnek meg és ezek a túlerőnek nem tudnak ellenállani. Miután nincs meg annak a lehetősége, hogy Szalonikiból idején csapatokat tudjanak odaszállítani. Az időjárás rettenetes. Metsző hideg uralkodik.

Fraccaroli a következő szavakkal végzi be tudósítását:

— Ha azt kérdeznék tőlem, hogy ilyen körülmények között egyáltalában lehetséges-e a négyes entente Makedóniában győznie, akkor ezt kellene válaszolnom: Az én feladatom az, hogy a történelem számára irjak: megtagadom a választ.

Újabb csapatok kihajózása.

Szaloniki, november 30. Tegnap ismét négy csapatcsillító hajó érkezett ide, öt hajó pedig municiót, szekeret és automobiloikat hozott. Az élelmiszereknek és hadiszereknek Monastirba való szállítása megkezdődött. Az Albániában levő szerb hadseregek egy részét azoknak a csapatoknak a megerősítésére küldték, amelyek a kacsaniki ezorost védik.

Franciák veszik a balkáni expedíció terheit.

Lugano, november 30. A balkáni események igen lehagolták Franciaországot. A külügyvi bizottság ülésén Clemenceau megállapította, hogy Gallieni két hadtest helyett már háromt küldött Szalonikibe, Anglia azonban csak egy gyöngye hadosztályt, míg Itália teljesen távol maradt, noha Olaszországnak és Anoliának sokkal több érteke van a Balkánon, mint Franciaországnak. Párisban nem hisznek abban, hogy Oroszország háborút viselne Bulgáriával. Ha az expedíciót mindjárt nagy erővel kezdték volna meg, akkor a görög kérdést már rég kedvezően megoldótták volna. Den's-Cochin és Kitchener athéni látogatása nagyon ártott a négyesszövetség tekintélyének, mert nem kért, hanem követelni kellett volna. Remélhető, írja a Temps, hogy Kitchener ráveszi Olaszországot a balkáni expedícióban való részvételre, amire nagy szükség van.

Harctéren levő katonáknak

a legkedvesebb és legalkalmasabb ajándék egy hazuról érkező híren. Az „ARADI KOZLONY”-t a táborba minden a di katoná olvassa.

Miklós cár találkozása a román királlyal.

(A reni-i utazás. — Románia orosz földön át kap municiót.)

Tudósították.

Berlin—Bukarest—Szófia, nov. 30.

A bolgár kormány feltevése szerint Görögország semmi esetre sem fog csatlakozni a négvesszövetséghez, mert életérdekeibe vág, ha Olaszország az adriai parton megvetné lábát. Szófiában nem tartják lehetetlenné, hogy az orosz cár Reniben találkozott a román királlyal, de ez a találkozás nem járt azval az eredménnyel, hogy Románia megváltotta magát a magyaroktól. A mai viszonyok között kiváltképp tartják, hogy a négvesszövetség a maga terveinek megnyerhesse Romániát.

A román kamara elnökválasztása.

Bukarest, november 30. A kamara és a szenátus Ferekide Mihály, illetve Missir Vazul eddigi elnököket újra megválasztotta.

Costinescu lemondása.

Bukarest, november 30. A román pénzügyminiszterium tegnap délelőtt közölte a román negybankok vezetőivel, hogy Costinescu pénzügyminiszter lemondott, tárcáját azonban néhány napig megtartja.

Costinescunak, egy sz. ententéből felvándó kölcson miatt komoly nézeteltérései voltak Bratianuval.

Politikai körökben valószínűnek tartják, hogy Costinescu helyét csak később fogják betölteni és eddig átmenetileg Bratianu vállalja a pénzügyi tárcát.

Oroszország megengedte a román munició átszállítását.

Zürich, november 30. A Neue Zürcher Zeitung írja milánói jelentés alapján: Mint a Corriere della Sera Bukarestből értesül, az ottani lapok szerint az orosz kormány megengedte a Romániának szánt munició és árnkészlet orosz területen való átszállítását. Kola félszigetén és a szomszédos partokon rendkívül lázasan dolgoznak a kikötő kiavításán, hogy mekkönnyítsék a kereskedelmi hajózás helyzetét. A szállítmányokat azonban csak januárban idézhetik utnak.

Román petroleum a németeknek.

Berlin. Hír szerint a napokban megindult a román petroleum kivitele és most naponta sok vagyon nyerelei megv Magyarországon keresztül Németországba. A szállítást zavartalanul folyik, mintán megfelelő számú vagonról gondoskodás történt. Sajnos, a magyarországi petroleum-szükséglet biztosítása érdekében még mindig rem történtek meg a szükséges lépések, nevésztén a petrol umáruk max málása is késik. Nem tudjuk, mi az oka a képedelemnek, mindenesetre azonban célszerű volna, ha minél előbb megoldanák a petroleumellátás gondját.

Hogyan nofozták meg Mille Konstantint.

Bukarest, november 30. A román trónbeszéd a kalmával történt incidens Mille képviselő azon közbejöttéséből eredt: Le a magyarokkal Le a kormányval! Két kormánypárti képviselő, Rakulesku és Roska, felugrott

helyéről és arcul vágta Mille Konstantint, a ruszofil Adevarul szarkasztóit. Nagy tumultus keletkezett, melyben Manolesku képviselő is segítségére sietett az említett képviselőknek. A király az egész jelenetet hidegen nézte végig s amikor az elnök helyreállította a nyugalmat és Millet kituszkolták, folytatta a trónbeszédet.

Románia nehéz helyzete Oroszország és Bulgária között.

Bukarest, november 30. Az orosz követ-ségről származó jelentés szerint Kurpatrick tábornok Olesszében átvette ama csapatok felletti fővezérletet, melynek fegyvereit a cár megadta, elrendelvé a Bulgária elleni támadás megkezdését. Az orosz követtség igyekszik, hogy a román parlament ülészése alatt a közvéleményt híreivel töltsse és a közeledő akciót minél nagyobb szabásúnak tintsse fel. Az orosz operáció oly időben fog kezdődni, hogy a román parlament csak a kezdetét láthassa, de annak eredményét már nem.

Orosz forrásból azt jelentik, hogy az oroszok egyik serege a Dunán át fogtámadni. Erre vall, hogy a bolgár kormány a román kormánynak jegyzéket adott át, melyben elővigyázatossági intézkedéseket kér a román kormánytól arra az esetre, ha a román-bolgár határon harcok keletkeznének.

Az első gőzhajóval a felszabadult Dunán.

(Haza Orsova felé. — Magyar munkások a Balkánon.)

Az Aradi közlöny tudósították.

Arad, november 30.

A Peter Lloyd külső tudósítója írja a Balkánról:

A Duna szabad! Mi az Osztrák-Magyar Dunagőzhajózási Társulat első hajójával utazunk, amely Ruszcsukból Orsovára indul. Milyen kevés terhet tud tovább vinni egy gőzmozdony a nyugodtan folyó folyam hirtáhos képest! S ezt a nagyszerű utat ismét visszafoglalták a mi fiaink!

Nem akarom ezzel mondani, hogy az új ut használata csupa gyönyörűség. Magamban ujongok a keresztülnekek minden kényelmetlenségén. Először is Szófiában a vasúti állomáson a legpontosabban információt kellett adni az utazás célját és módját illetőleg. Holgyek tehát re igen hesznáhiák ezt az utat, mert még a kort is pontosan be kell mondani. Mesdrában csak rendfői engedéllyel szabad a vasutat elhagyni, hogy átszállhassunk Lom felé.

— Mit. On Lomnak utazik — kérdik utitársaim — hát szabad arra felé az ut!

— Ugy remélem! — válaszolom, de semmi esetre se biztatom utitársaimat, hogy tartanak velem, mert minden utitárs egyvel kevesebb szállodai szobát jelent. Aki nem visel valami uniformist, az bizonyan diplomata, vagy hadseregszállító. Legrosszabb esetben haditudósító. Senki sem mer most erre felé utazni, akinek nem feltétlenül muszáj.

Mesdrában már vár az első akadály. Irigkedve nézek a vonat után, amely sírán és gyorsan gördül tova Ruszcsuk felé. Nekünk

várni kell. Várunk három órát, várunk négyet. A várakozás idejét ékeséssel átjük azvon s a mintaszerűen berendezett Vörös Kereszt evcsésze teával is feltölt. Közben a „feldersu” német fiúk, akik Konstaninápolyból jönnek, vagy oda mennek, elbeszélnek kalandjaikat. A kereszties háboru óta nem érintkezett a Kelettel a német nép fia. Akkoriban a háboru a fanázia hallatlan fellendülését vonta maga után s a Kelet titokzatos meséi évszázadokon át foglalkoztatták a német népet. Ha ezek a fiúk leveik a sírkiakat s felfiket, felfiknek és unokáiknak szintén az Arany Szörvöl, a Boszporuszról s talán a Tigrisről és Eufrateerről fognak beszélni.

Koromantét átjél, ruhozó eszben érteztünk Lom-Palánkára. Ujvátszik, csinos kis városa. Két óráig majd sörözünk s aztán lemarvunk a hajóhoz. Isten, de nincs megengedve. Tíznapos órákor mindent besznek. Nagy fáradságon keresztül szerzünk szobát, hogy néhány órát pihenünk. Az éjszama azonban lehetetlenné teszi, hogy leveikszünk, a szoba azonban hallatlanul drága. A tisztékkel vacsorázom, a hadiárványok közepeán vacsork. Magammal vezem leveiket, az egyik még gyorsan sorvátul: egy pár sort egy nagyon puha, vékony, barna papírszeletre. His, nincs más papír!

Két órákor lebotorkálunk a Dunához. A gőzös még nincs itt s nem tudni, mikor érkezik meg, mert a táviratdrótokat széttrépták a vihar. Végre reggel nyolc óra tájban megérkezik a gőzös, a „Karl Ludwig”. Sok aleni hadiszert szállit. A Vörös Kereszt tábori konyhán kávát főz s bennünket is megkínál. A hajóval felszabadított hadifoglyok is érkeznek.

Végre elindulunk. A gőzöt, amely hónapokig feküdt télenül, három óra alatt készítették elő az indulásra. De meg is látszik rajta Minden székről a naffalin valóságos felhő hull alá. Ha az utasok, molvok lettek volna egy sem feleste volna be élve az utazást. De mi azon a vízi uton haladunk, amelyet a központi hatalmak szabadítottak fel s ujjongás szeretnénk sz örömtől.

A tulsó parton fekszik a román Groia. Od 50.000 szerb menekült. Elhagvink Prarovot, s orosz municiószállítás kikötőhelyét, amely most osztrákok és magyarok tartanak. Ott va Kladovo, ahol négy nemzet, a német, osztrák, magyar és bolgár egyesült. Mind, mind egy egy győzelem emléke. A Duna-szigeten lávészárkok látszanak, lecsöpött gránátok nyoma. orosz hadiszerek, ezer és ezer szék. Mint közelebb érkeztünk a Vastapuhhoz, annál inkább látszanak a háboru nyomai.

Végre megérkeztünk Orsovára. Magyar századok civilmunkásokkal együtt az utat is vették, építik újra. A magyar parton néme csapatok összegyűjtik be az orosz fegyvereket és municiót, amely Szerbiának volt szántva, amelyet helya kocsiakon továbbitnak. Orosz utvászólván központi állomása most a központi hatalmaknak. Milven kedves vagy most neher ismeretlen Orsova! A Duna az a két szelvény, amely a központi hatalmakat összeköti. A nagy ut, amely Németországból Ausztriába, Magyarországra, Bulgáriába s Törökországba vezet azval Borsdaba is és Perziába, Afrikasz tába s Indiába! Halod est Británia? Orosz ut, amelyet a te hajóid nem járnak, amely nem zárnak el szoldosaid! S ennek meg van a Gibraltária. Ugy hívják, hogy Vaskenu. De azt a magyarok őrsik. S amikor már a te Gibraltárodát elvették a spanyolok, a mintét a magyarok még mindig csak a mi szánuakra tartják nyitva!

Hazugsággal harcolnak az olaszok.

(Trieszt fölött olasz repülőgép járt. Az olasz kormány helyzete.)

Távírti tudósítás.

Budapest—Bécs, november 30.

A sájtóhadiszállásról jelentik: Az olaszok főhadiszállásuk feladásával sem tudták gondolatot elérni. A görzi hullahegyek feletti harcokban réalmakat tudtak kitudni hadseregükre. A római La Proporzioe cikksorozatban gyávasággal vádolja tisztjeinket, míg az olasz tisztekről azt állítja, hogy az első sorokban hősiességgel küzdenek. Tengerészintet védtelen hajók elhelyezésével és aviatikusainkat nyílt városok okatlan bombázásával régimesse meg. Ezekkel szemben megalapítható, hogy tisztjeink a harcok leghevesebb és legveszedelmesebb részében mindenkori ott vannak, bátorítva, lelkesítve példájukkal hősiességgel küzdenek. Görz bombázása után véres paródia védtelen városok bombázásáról regélni. Aviatikusaink csuon katonai léteket bombáztak, buvárhajóink pedig csuon hadihajókat és dugáruszállítókat pusztítottak el. Mi az igazság fegyvereivel harcolnak, az olaszok álnoksággal, sajtórágalmakkal nem ingathatják meg szilárd pozíciónkat.

Olasz repülő sikertelen támadása Trieszt ellen.

Bécs. Sajtóhadiszállásról jelentik: A bóra napokig megakadályozta a szorgalmas olasz repülőket a munkában, végre azonban november hó 25-én délután két órakor, ismét megjelent egy ellenséges repülőgép Trieszt fölött, amely kihasználta a rövid ideig tartó szélességet. Híla kitudni megfigyelő szolgálatainknak és a védőgyűk gyors közbelépésének, a repülőgépnek hamarosan a tengerre kellett menekülnie, hogy visszatérjen olasz földre. Ezzel arannellfelhő kísért és mivel látszott, hogy nem halad biztos pályán, azt hiszik, hogy kormányzó-készülékében hiba esett. A trieszti lakosság ellepte a mólót és nagy érdeklődéssel kísérte a repülőgép lövetését.

Ez az olasz repülőgép harminc méter hosszú, páncélos hadiaeroplán volt, amelyet három erős motor hajtott és amelyen két vagy három gépfegyver volt. Már a harmadik iszozói csatában megfigyelték ezt az újfajta repülőgépet és most a negyedik olasz offenzíva idején, szinte naponként megjelenik néhány belőlük a levegőben. A harmadik iszozói csatában francia repülők támogatták az olasz hadigépeket. Egy ilyen francia repülőgépet le is lőtünk. Érdekes, hogy azóta teljesen eltűntek a francia repülők az olasz frontról. Ugyátszik Joffrenak magának is nagy szüksége van rájuk.

Néha valószínűleg légiharcok támadnak és több ízben megessett, hogy egyszerre nyolc ellenséges repülő jelent meg. Legutóbb a Wippach-völgyben három nagy olasz aeroplán és három megfigyelő repülőgépünk között harcra került a sor, amely alkalommal az olasz pilóták gépfegyverrel lövöldöztek és bombákat dobtak le, melyek azonban semmiféle katonai kárt nem okoztak.

Az olasz kormány nem akar háborút a németekkel.

Bern, november 30. A Journal des Débats írja: Nagyon szükséges volt Orlando olasz pénzügyminiszter beszéde, hogy az entente jogos gyaruitást Olaszországgal szemben kisse enyhítse. Különösen jelentőséges az a passzusa, hogy Olaszország nem gondol különbékére, mert egyébként kétségtelen, hogy az olasz kormány mindent elkövet, hogy Viktor Emánuel és Vilmos császár seregét között ne kerüljön ütközetre a dolog. Ez épen nem bizalomgerjesztő és nem vilákos magafartás.

Salandra terveit az olasz kamarával.

Lugano, november 30. Miután Grippo és Orlando is visszaérkezett Rómába, most már valamennyi miniszter az olasz fővárosban van

és így az előre hirdetett minisztertanácsot megtarthatták. Ezen a minisztertanácsban megszervezték azt a kormánynyilatkozatot, amelyet a kamara megnyitásakor terjeszt nek elő a politikai helyzetéről. A nyilatkozat rövid lesz. Salandra a kamarától nem fogja kérni a diktatúrát hatalom meghosszabbítását, mert hiszen májusban a háboru egész tartamára mekapta erre a felhatalmazást.

Lugano, november 30. Milanóban, Firenzében, Genovában és Bolonjában kisebb tüntetések voltak, melyeknek célja a parlament küszöbön álló megnyitása alkalmából a háborus kedvet, valamint a Salandra-kormány iránt való lelkesedést és a Giolitti ellen való megvetést kifejezni. Eddig sem Giolitti, sem szűkebb környezetéhez tartozó barátai nem létek erőltetve szemléviségük, tisztességeik és hazafiaságuk ellen hatósági túréssal, sőt hatósági biztatással végrehozni hálszák ellen.

Pillanaffölbétel

az alkalmatlanok pótsorozásán.

(Az aradi szemle utolsó napja.)

É. Az Aradi közlöny tudósítójától.

Arad, november 30

Ma ért véget Aradon a sorozásos sorozási sorozat és ez az aktus megint elszólt közlünk jó néhány száz embert. Hogy a pótsorozáson kimustrált utautglichek teljesen nyugodtan érethetik e magukat, az ma még nehezen állapítható meg. Az attól függ — mondják a „beavatottak” — hogy meddig tart a háboru.

— Ha sokáig verokszik még Európa — jóvalják egyes fontoskodó alakok — akkor előbb-utóbb a nők is sor kerül. Nagyon valószínű, hogy a nőket az összes hadviselő államok önkéntes toborzása útján igénybe fogják venni a hadtápszolgálatnál, amint az Szerbiában és Montenegróban már a múlt évben megtették.

Na, de egyelőre nem kell félni a nőknak, mert amíg a férfiak egy része civilben jár, addig a hőlevek se kapnak uniformist. Az a sorozó bizottság, amely ma fejezte be működését, meghagyott még Arad számára jó néhány ezer férfit. Ambár a besorozottak azt állítják, hogy nem is férfi az, aki a mostani szemlén be nem maradt. A 7 napig tartott sorozáson a következő szemléviségek funkcionáltak: a katonai hatóság részéről Gyárfás Örnagy, Bleier Géza dr. sorozó orvos és Orlovsky főhadnagy; a polgári hatóság részéről Varjassy Lajos polgármester, Tisoh Mór dr. főorvos és Nagy Ottokár, a katonai ügyosztály vezetője. Naponként több száz póttanglichek került a bizottság elé. Az igazalom láthatóan tombolt a mestelen lovagok körében, mert a legújabb hírdemény értelmében már december 6-án be kell vonulni az alkalmasoknak. A homlokról lecsurgó verejtéket nem győzték eléggé törölgetni.

— Hogy is ne — mondta valaki — hiszen az embernek még annyi ideje se marad, hogy jól megcsókolja a babáját, már is be kell vonulni.

Volt k, akik nagyon humánusnak tartották a bizottságot.

— En ludtalpu vagyok — magyarázta az egyik — és nem vettek be. Hát nem humanizmus ez?

— En pedig olyan gyöngye vagyok, hogy ha a feleségem kétszer pofon vág, hát elvágom a földön és mégis bevettek. Hát humanizmus ez?

— Ez csak azt bizonyítja — vélte egy epés ur — hogy a maga felesége nagyon erős teremtés, erősebb mint maga.

Valamelyik napon egész sereg ügyvéd került sorra egymásután.

— Ajvó — szóit az egyik — ha egymás után ennyi ügyvéd kerül a bizottság elé, akkor a felét legalább beveszik, mert azt mondhatják, hogy minek Aradon ennyi fiskális a háboru alatt?

Es csakugyan be is soroztak belőlük néhányat. Egy sovány ur, akinek állandóan a zégéjével van baja, amiatt ropétkodott, hogy miért nincs ő épen most meghívva, holott az esztendő 364 napján rendszerint rémesen huzatos és alig tud beszélni.

— Épen most nem vagyok ~~huzatos~~ ilyen pech, ilyen pech. Még majd nem hiszik el, hogy gegebajom van.

A sorozó orvos szép sima trunkát vágta és olykor-olykor meg is vigasztalta a deklivent.

— Mi baja volt megéne a multkori sorozáson? — kérdezte egy magánhivatalnoktól.

— Tüdőcsusshurutom volt.

Jól megvizsgálta a tüdőt és megveregette a vállát.

— Na örülhet, mert már elmúlt a csusshurutja. Alkalmas.

A 7 napos aktus alatt két olyan egyén jelentkezett, akik nem ütötték meg a mértéket. Ezekről nevetve jelentette be a mércét kezelő német katoná:

— Hunderfufuich.

(A hivatalos méret ugyanis 152 centiméter.)

Néhány olyan utautglichek is akadt, akiknek testi állása érdekesebb eseményekre emlékeztette a sorozó bizottságot. Egy volt aradi hírlapíró mintegy 7 évvel ezelőtt súlyos föltétfel párbajban véletlenül a combjára kapott esontíghatóló vágást és a seb még mindig ott tátong a testén.

— Tanadó combheg, — alkalmatlan.

Egy tisztviselő több esztendő előtt lövést kapott a hasán és a golyó nyomára nagyon akadályozza a mozgásban. A szerb harctéren lőhát-törött haditudósító is csak most tudta meg, hogy a Dobrava partak hídiának fölrobbantása következtében történt súlyos lábzsárcsonttörésének, illetve az azt okozó nagy szenvedésnek is lehet valami nem megvetendő következménye.

Nagyon népszerű tagja lett a bizottságnak Orlovsky főhadnagy. Ha valamely ismerősét besorozták, akkor be-be nézett a külön kis urizsahába és tréfás hangon vigasztalgatni kezdte az uncomot.

— Nem olyan nagy dolog az, kérem, — mondta — látia, én se haltam bele a katonaszkolásba.

Egy aradi hivatalnok nagyon dicsérte Bleier Géza dr. sorozó-orvost.

— Nézzétek csak — mondogatta — mennyire hasonlít az arca és az alakja Napoleon császárhoz. Különösen profilban... nagyszerű, de ilyen hasonlóság.

— Vári kérek — szóit a szomszédia — ráérez akkor is dicsérni, ha utautglichek talál.

De a szegény tisztviselővel megörtézt az a bal eset, hogy Bleier dr. besorozta.

— Na, még mindig úgy találod, hogy ez az orvos Napoleonhoz hasonlít?

— Persze, hogy ahhoz — felelt huzatosan a „fogytobozás nélküli alkalmos.” — Ő is épen olyan vérszerzés mint Napoleon volt.

A képviselőház harmadik háborús ülészaka.

(A képviselőház ülése. — A Ház üdvözléte a szövetségesek parlamentjeihez. — Százhat hadbavonult képviselő. — Új törvényjavaslatok.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Budapest, november 30.

Hosszu idő után ma újra megnyiták a képviselőház kapui, hogy a kormány a parlamenttel elvégeztesse a háborús viharok közeiben felgyülemlett munkaanyagot. Nagy várakozással néz az egész ország a képviselőház ülésére és régóta nem szült a nemzet figyelme annyira a képviselőház tanácskozásai érdekének, mint most. Politikai kérdések nem izgatják a közvéleményt, személyi ellentétek nincsenek, viszont fontos és messzehatású javaslatokat kell a képviselőháznak tető alá juttatnia.

(A folyosó képe.)

Az ülés iránt igen nagy az érdeklődés, időmúlásán az összes karzati jegyeket elkapkodták, de a folyosókon lassan indult meg az élet... A munkapárti oldalon a mindig pontos báró Hazai Samu honvédelmi miniszter jelent meg először. Nagy csomó uniformisos képviselő vette nemsokára körül és az első kérdés az volt hozzá, hogy csakugyan beuyítja-e a kormány az 50-55 éves férfiak igénybevételéről szóló törvényjavaslatot.

— Igen! — válaszolta a miniszter.

Az ellenzéki oldalon Károlyi Mihály grófot vették körül többen, aki már huszárszász ugyan, de azért egyszerű polgári ruhában jelent meg. Két új képviselő is eljött a mai ülésre: Ugron Gábor és Baumgarten László.

Az interpellációs könyvben két megjegyzés van. Az egyik Polónyi Géza a miniszterelnökhöz: A zászló és címerkérdés rendezésére kiadott rendelet ügyében, a másik Bernáth Bélás az országnak régálicsával való ellátása dolgában.

Féltizenegy felé hirtelen megélenkült az élet a folyosókon, különösen a munkapárti oldalon. Egyre több egyenruhás képviselő tűnik föl. Uniformisban jelentek meg a többi közt: Vermes Zoltán, Révay Lajos báró, Heinrich Antal, Eszterházy Mór gróf Bottlik István, Pallavicini György őrnagy, Bánffy Miklós gróf, Bethlen Pál gróf, Teleki József gróf, Andrássy Géza gróf és Farkas Pál.

A folyosói beszélgetés során kiderült, hogy Andrássy Sándor gróf, aki az önkéntes autonobil-osztályban szolgál, nem él szabadságával. Ehelyett levelet küldött Khuen-Héderváry grófnak, akit felkért arra, hogy vegye föl napidíját és juttassa ezt a kárpáti falvak fölségítésére.

Az ellenzéki oldalon is nagy a sürgősforgás. Ott láthatók a többi közt Andrássy Gyula gróf, Zichy Aladár gróf, Rakovszky István és Hoch János.

(Az ülés megnyitása.)

Tizenegy óra előtt öt perccel megszólaltak a folyosó eseményei. A folyosókon időző sűrű sorok betódultak a terembe, ahol a kormány összes tagjai is megjelentek.

Tisza István gróf miniszterelnök a Ház elé terjeszti az összehívást tartalmazó királyi kéziratot, amelyet a jegyző felolvast.

Beüthty Pál elnök beszédet intéz a Házhoz a változó és a sötét helyzetet, amely a Ház harmadik ülészaka előtt Magyarországra nehezedett. Bírni nehéz volt is azonban akkor a helyzet, hitét senki sem veszítette el. A nagy erővel szemben is sikerült megváltoztatnunk a harcok rendjét és ma nincs ellenség Magyarországon területén, ellenben Lengyelországot megtámadták, az olasz határon diadalmasan vonulnak vissza a hűlen szövetséges támogatásait és a dicső bolgár nemzettel együtt (Leikes el-

jezés.) birtokoljuk Szerbia tulnyomó részét. Nem vagyunk még a békéné, még keserves áldozatok várnak ránk, de hatalmas lépésekkel jutottunk közelebb a békéhez. Objektív garanciákat kell szerezniük fejlődésünk biztosítására, amíg becsületes békét köthetünk.

Ezután az elnök kifejezi a Ház hódolatát és csodálatát a király iránt, ugyancsak hálás elismerését és köszönetét hős katonáinkkal és a hű német szövetségeseivel szemben.

Az elnök indítványára üdvözlük a bolgár és a német szövetségeseiket. Azután az elnök a Ház halottait, közöttük Déry Zoltánt és Széll Kálmánt, valamint Vaszary Kólos volt hercegprímás haláláról emlékezik meg, a Ház fájdalmát és részvétét fejezve ki az elhunytak fölött.

Ezután jelenti az elnök, hogy a hadbavonult képviselők száma százhatra emelkedett.

(A földgáz-szerződés a Ház előtt.)

Teleszky János pénzügyminiszter bejelentette a földgáz-szerződésről szóló jelentést. A jelentés szerint az eddig megvitott földgáz-kutak gázszolgáltatásából félmillió köbméter kisebb-nagyobb részletekben egyes vállalkozóknak már átengedtek. A szerződés megkötése után is több mint 1.700.000 köbméter földgáz teljes szabad rendelkezésre marad az államnak. A kutakhoz tartozó gázmedencék területét illetően a pénzügyminiszter csak egy részt költött le a részvénytársaságnak, 1245 négyzetkilométert, amelyet még 583 négyzetkilométerrel egészíthet ki, de csakis városi szükségletek és vidékek szükségletére.

A részvénytársaság pénzügyi szervezőit illetően hangsúlyozza a jelentés, hogy a magyar tőkének döntő szerepe jut és az irányítás a pénzügyminiszter kezében marad. Az állam nyereségrészesedése hősies jövedelmet ígér és a szerződés mindenképpen előnyös.

A pénzügyreformról szóló jelentést szintén ma nyújtott be a pénzügyminiszter.

(Az 50-55 évesek hadimunkára kötelezése.)

Hazai Samu báró honvédelmi miniszter betértesztette az 50-55 éves hadimunkások behívására vonatkozó törvényjavaslatot. A javaslat három szakaszból áll. Az első szakasz felhatalmazza a minisztériumot, hogy a hadi célokra szükséges személyes szolgálatokra rendkívüli szükség esetén az 50 éves kort betöltött, de 55-ik életévüket még túl nem haladott munkaképes férfiakat igénybe vehesse. Ezek az egyének csak a magyar szent korona országjain belül a hadra kelt hadsereg körlete mögött és egyhuzamban legfeljebb hat hétre vehetők igénybe. Ugyanazon személyek ismételt behívása csak a szolgálatuknak egy-két hónapi megszakítása után történhetik. A második szakasz szerint ezek a hadiszolgálatásra bevonult egyének akkor is tartoznak megmaradni szolgálatukban, ha a háború alatt az 55-ik életévüket túlhaladják. A harmadik szakasz szerint a törvény kihirdetése napján lép életbe.

A törvényjavaslatokat kiadták a bizottságoknak. Az ülés ezután véget ért.

A főrendiház ülése. Budapestről jelentik. A főrendiház ülésén Josika Samu báró elnök megnyitó beszédében viléz hadseregünk győzelmes eredményeit májlatja. Indítványára a Ház üdvözlő táviratot küldött Frigyes főhercegnek és a bolgár parlament elnökének. Azután az elnök elparantálta a Ház elhunyt tagjait, különösen Lajos Szalvátor főherceget, Vaszary Kólos, Széll Kálmánt és Eszterházy Pál

grótot. Bejelentette ezután a négy új főrendi kinevezését. Az elnöki bejelentések után elhatározták, hogy december hatodikán délután négy órakor a bizottsági jelentések átvétele céljából ülést fognak tartani. Az ülésen részt vett Berehtold gróf volt külügyminiszter huszárszászadosi uniformisban.

Nyulvadászat az orosz front előtt.

(Hogyan szórakoznak a háziezred katonái.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 30.

Messer Sándor, az Aradi Nyomda r. t. tisztviselője, aki a 33. gyalogezredben szolgál, több alkalommal számolt be háziezredünk nagy-szerű hőseinek küzdelmeiről. Most az északi harotéren átsílt legutóbbi napjairól a következőket írja az Aradi Közlönynek:

— Roppant nagy az elfoglaltságom, azonkívül a hideg időjárás is oka annak, hogy oly nagy ritkán írok. Mert bizony azt a pár pernyi szabad időt nem is tudjuk, hogyan osszuk be, hogy aludjunk, levelet írjunk, vagy humorizáljunk, mert ez mindenütt kísérlünk a lövészárokbán. Még kell említenem, hogy az orosz fronthoz olyan közel vagyunk most, hogy az oly világos éjszakán, mint amilyen a napokban volt, tisztán átláttunk szomszédunk hajlékába. Szerencsénk, hogy ők eléggé békülékenyek, mert dacára, hogy jól látnak bennünket, csak ritka esetekben tüzelnek ráuk, mely esetben mi is gavallérosan visszafizetjük a kapott kölesont.

Ha most már hozzá írtbattam az íráshoz, meg kell említenem egy két humoros esetet. Humor, mert annak tekintjük itt, de a polgári életben, vagy odahaza a jó öreg Andrássy-téri korzón másként bírálunk meg az esetet. A két rajvonal közelsége miatt roppant elővigyázatosnak kell lennünk, mert nagyon könnyen megtörténhetne, hogy a muszka meglepne bennünket. A tábori őrség van hivatva e lehetőséget kizárni. A napokban, amint tábori őrségi szolgálatunkat végeztük, a holdvilágos éjszakában gödrünkötől, mintegy 50-60 lépés távolságban megpillantottunk egy nyulat, majdnem a két lövész árok között. Őrségünk egyik embere a felbukkanó muszka nyulat, amelyre közeli szomszédunk is mint jogos tulajdonos rálőtt, célba vette és a második lövésre a muszka vadat lateritette. És csak ezután kezdődött meg a tulajdonképeni nagy munka, hogy hogyan hozzuk be a lött zsákmányt. Miután a dolog lefolyását az oroszok is figyelemmel kísérték, attól kellett tartanunk, hogy megelőzzenek bennünket a zsákmány megszerzésében. Őrségünk egyik embere kiugrott a fedezékből előre futott, mire az oroszok élénk tüzeléshez kezdtek. A golyók közül, azonban szerencsére egy sem talált. Az őrség leváltása után főhadnagyunk Tesits és Hoffmann hadnagy ur, aki a polgári életben városi tisztviselő, mint a zsákmány tulajdonosai gondoskodtak annak pompás elkészítéséről.

Megtörtént az egyik szép holdvilágos éjszaka, hogy tisztjeink, Poppé kapitány, Tesits főhadnagy és Hoffmann hadnagy akik nevezetesen arról, hogy jókedvük és kitűnő hangulatuk még a komolyabb időben sem hagyja el őket, felmásztek a deokung tetőjére és a muszka legnagyobb mérgére rákezdtek a Wacht am Reint és több magyar népdal éneklését. A muszka egy ideig hallgatott, majd erős sortűzzel adott kifejezést tetaszésnek. A sortűz az énekeseknek volt mánya, de a golyók nem találtak.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Szerda: „Legénybucsu” operett első kiosztás szerint.

Csütörtök: „Legénybucsu” második kiosztás szerint.

Péntek: „Timár Liza”

Szombat: „Ártatlan Zene” operett repris.

* A Kőlcsey-Egyesület negyedik zsurija. Vasárnap, december 5-én délután aradi zene- és művészet jut szóhoz a Kőlcsey-Egyesület negyedik zsuriján. Az a két nagyszerű zeneest, amelyet Wagner József dr. a múlt évben rendezett és az az érdeklődés, amely a zeneköltészet egyes részeinek ismertetése és bemutatása iránt mutatkozott, arra bírta a Kőlcsey-Egyesület vezetőségét, hogy az idén újabb előadás tartására nyerve meg Wagner József drt. Előadása — a mely a Kőlcsey-Egyesület negyedik zsurijának műsorát teljesen kitölti — a magyar népdalról szól, de foglalkozik azzal is, hogy a népdal-motívumok milyen szerephez jutottak a magyar szimfonikus zenében. Wagner dr. előadását gazdagon illusztrálja zeneszámokkal. Különösen érdekes lesz a kísérő ének és zeneszámokból Román József volt aradi, jelenleg ungvári középiskolai tanár dalsorozata. Román szívszó-lélekkel magyar népdalénekes és egyebek között Simonffy, Dankó, Fráter Loránt, Lányi és Kun László dalaiból énekel. Műsorában aradi szerzők dala is szerepelnek, így Somere Kálmán Máv. állomásfőnök két dala, amelyeket Révffy Lajos zenésített meg, Bányász bordala és Wagner József dr.-nak Bajza Söhajtás című versére írt dala, Vonós négyes adja elő azután Ridley magyar rondóját a szerzőnek négy hegedűre írt hangversenyéből, majd vonós ötös és zongora Haydn-től a Rondo all ongerese-t mutatja be. Ugyancsak vonós ötös és zongora játssza Erkel Hunyadi László operájából a Hattyudalt. A hangversenyt végül Lányi—Petőfi Falu végén kurta korosmája fejezi be, a melyet női kar énekel szólókkal és zongorakísérettel. A hangverseny délután 5 órakor kezdődik.

* A színház hírei. A Legénybucsu. Páratlan siker és óriási telkesedés jegyében zajlik le minden Legénybucsu előadás és ezzel magyarázható meg, hogy a heti műsort csaknem a Legénybucsu dominálja. A pompás zene, mulattató szöveg és kitűnő előadás tették lehetővé, hogy ez a szenzációs operette állandóan zsúfolt házakat vonzzon, a héten még kétszer kerül színre és pedig ma szerdán az első kiosztás és holnap csütörtökön a második kiosztás szereplőivel. — Előadás a hadbavonult katonák karácsonyi ajándéka javára. Az egész ország szíve megdobban, mikor arról van szó, hogy a harcban lévő hős katonáinknak a karácsonyi ünnepet emlékeztetéssé tegyük, az aradi színtárs lat december első hetében tartja meg az előadást, melynek jóvődelmél a nemes célra szánta. Az est egyik fénypontja lesz Földes Imre legújabb vígjátéka a „Pardon” azonkívül lesznek magánjelenetek, magánszámok és aktuális kuplék.

* Legénybucsu. (Vigjáték újdonság az Uránia-ban.) Annak, hogy a mozis vásznán aranylag igen kevés nagy vigjátékot látunk leperregni, az a legfőbb oka, hogy igen kevés vigjáték témája van oly gazdag ötletekben és fordulatokban, hogy három felvonást elbirjon. A legtöbb mozivigjáték-ötlet rövid lélegzetű. A közönség pedig a legnagyobb örömmel fogadta a három-négyfelvonásos mozi-vigjátékokat, különösen, ha azok oly vidámak, oly mulatságosak és fordulatosak, mint az Uránia tegnapi bemutatóján színrekerülő „Legénybucsu” című bohózat. A „Der Herr ohne Wohnung” című Berlinben, Bécsben és Budapesten sokszor jubilált színpadi bohózat témájából készült a „Legénybucsu” bohózat ötletes és

sáros ennek a bohózatnak legtöbb jelenete. A kiváló vigjátéknak igaz, szinte és meleg sikere volt. — Lyon Lea az idei évad színházi sikerének film-felvételét az Uránia szerezte meg és legközelebb bemutatja.

* A zöld halál. (Nagyszabású irány-dráma az Apollóban). A társadalomnak, a gondolkodó emberiségnek örök problémája marad az alkohol puszításának megállítás. Az alkohollellenes propagandának egyik leghatásosabb eszköze a mozi, amely nem unalmas előadásokban s terjedelmes szakcikkekben hirdeti az alkohol romboló hatását, hanem lebilincselő történeteket ragad ki az életből s azoknak érdekesítő meseszövegébe viszi bele az antialkoholizmus igazát. Ilyen szociális erejű hatalmas drámai képet mutat be szerdán az Apolló-színház gazdagon összeválogatott új műsorán. A zöld halál a címe ennek a mély gondolatokon felépített drámának, amelynek szüzséje egy alkoholista apa fiának tragédiáját rajzolja meg erős színekkel. A sötét padlásszobából indul ki ez a megrázó történet s ugyanott végződik is be: az alkohol, a pálinka átka átszáll az apáról a gyermekekre s a kísértés elől nincsen menekvés. A rendkívül érdekes irány-dráma bizonyára kiérdemli a közönség tetszését. Az Apolló-színház szerdai új műsorának többi számai szintén elsőrangú képekből áll.

Magyar leány Belgrád két ostromában.

(Szerb bánásmód foglyainkkal. — Ahol a negyvenkettesek dörögtek.)
Az Aradi Közlöny tudósítása.

Arad, november 30

Most érkezett haza Belgrádból Koszticsák Anna csikszépvízi leány, aki még a háboru előtt ment egy rokonához látogatásból a háboru miatt ott rekedt. Decemberben, amikor Belgrádból katonáink visszavonultak, velük akart hazajönni Koszticsák Anna is, de lebeszéltek, hogy mondjon le arról a veszedelmes utról. Így tehát másodszor is átélte Belgrád bevételét. Koszticsák Anna nagynénje pesti magyar leány volt és egy boszniai szerbhez ment férjhez. Így került Belgrádba, ahol férje városi pénztáros volt, a háboruban pedig a szerb Vörös Keresztnél volt alkalmazva mint raktárnok. A háboru kezdetén minden magyart és németet internáltak, őket azonban nem, mert dacára, hogy csaknem mindennap megfordultak a rendőrök, hogy uincse magyar, vagy német, sikerült elhíttetni a rendőrökkel, hogy szerb, annál is inkább, mert már akkor sokat elcsúszott a szerb nyelvben. A csiki székele leány ugyan a rendőrségen be volt jelentve, de a belgrádi rendőrök azzal mitsem törődtek, hanem csak házról-házra keresték az idegeneket. Csodálatos hidegvérrel beszél az átért rőttenetes napokról, még egy férfinak is dícséretére válna.

Amikor megkérdezik, hogy nagyon meg volt-e ijedve, amikor Belgrádot minden oldalról bombázták, azt mondja:

— Megfeledkeztem az életemről és szinte élveztem a sok féle löveg óriási zaját és örültem annak a gondolatnak, hogy sikerül Belgrádot újból elfoglalni a magyaroknak. Mindössze három óra hosszat voltunk a pincékben, amikor házunk előtt utcai szuronyharc volt. Rettenetes volt a szuronyok és kardok csattogása. Azonban mindez nem volt oly borzasztó nekem, mint amikor szerb társaságban gunyolták, csúfolták a magyarokat, különösen mikor ki kellett üríteni Belgrádot. Belgrád elvesztése után egy hétig sírtam, de sze amikor nem láttak.

— Rettenetes volt a belgrádi kolera járvány. Naponta 100-120 szerb halt meg el.

Engem is háromszor oltottak be a francia orvosok és így sikerült elkerülni a halált. A halottakat egymásra kocsira rakták, letakarták s úgy vitték a temetőbe. Belgrádban volt foglyainkkal — talán kétszázal — a szerbek kegyetlenül bántak. A legkisebb bűnért 25 botot kaptak szegények. Köpenyüket, mikor elfogták, mindjárt elszedték tőlük, azzal érvelve, hogy bizonyára az övékkel is így tesznek oda át. Cipőjük leszakadt róluk s a kinek véletlenül megmaradt a köpenye, az aljából kivágott egy darabot s abba göngyöltte be lábait.

Lerongyolódott foglyainknak sok alóruhát és sok mindenféle adtak a Belgrádban lappangó magyarok, természetesen titokban. Én egyszer majdnem megírtam, hogy foglyainkon segíteni akartam. S hogy a nagyobb büntetéstől megmenekültem, azt szerb tudásomnak és nagybácsim előkelő rokonainak köszönhetem. Ez így történt: Amerikából kaptam a belgrádi Vörös Kereszt 30.000 pár cipőt. Többször fölmentem nagybátyámhoz a Vörös Keresztbe, ahol minden a nagybátyám kezén volt és gondolván, hogy úgy sem veszik észre, elloptam a foglyaink számára tizenöt pár cipőt. Mikor átadtam nekik, megmondtam, hogy kenjék jól be sárral, mert különben megismerik a szerbek. Egy cseh foglynak is adtam, de ez úgy, amint volt, használni kezdte, s természetesen észrevették s mikor őrei kérdezték, hogy honnan szerezte, azt mondotta, hogy egy kisasszony a Vörös Keresztben adta. Engem felidéztek a rendőrségre és faggatni kezdtek, hogy miért adtam a cipőket. Szerb leány vagyok — mondtam — és képzelm, hogy bannak odaát Magyarországon a mi szegény foglyainkkal, mennyit nélkülözhetnek és szenvedhetnek. Bár nagyon szeretnék, de nem segíthetek rajtuk, segitettem tehát ezeken azzal a gondolat-tal, hogy Isten előtt annyi, mintha a véreimen segitenék. Ezzel a hazugsággal sikerült beköt-nöm a rendőrség szemét, s sikerült megszabadulni azzal a büntetéssel, hogy nyolc napig nem volt szabad elhagynom a város területét.

— Mikor Belgrádon tulkergették katonáink a szerbeket, tüzeink közvetlen házuuk elé, a piacra állították föl a negyvenketteseket és harminc és felesek. Ekkor kiszaladtam örömtelt arccal a házuuk elé, s mert a tisztjeink mindjárt az arcomról megismerték, hogy magyar vagyok és mindjárt meginvitáltak, hogy „jöjjon magyar kisasszony, nézze meg a mi munkánkat.” Így szemtanuja voltam a „Huzd rá tiam, hadd szaladjanak a rácsok” stb. kedélyes vezénylésnek, amint tisztjeink tüzeinket/ujabb és újabb töltésre és tüzelésre biztatták. Az ágyuk nagy légnomásától a házuuk falai össze-vissza repedeztek, s a sok puska golyótól egy ablakjuk sem maradt épen. Egy gránát is becsapott a házuukba éjjel, éppen az ágyam fölött, de szerencsére nem robbant szét. Az óriási zajra ébredtem föl és láttam, hogy az ágy tele van téglatörmelékkel és malterrel, Másnap a padlásról lehozták és elvitték a föl nem robbant gránátot a katonák.

Gyorgye herceg hőbortjairól sokat hallottam az inasától, aki mellettünk lakott közvetlenül. Ha a volt trónörökös szórakozni akart, elővette az inasát és égő cigarettát nyomott több helyen az arcához és azt mondta, „lássuk meddig bírod ki.” Mikor astán kimulatta magát, adott egy bizonyos összeget az inasnak, hogy na most menj és gyógykezeltesd magad. Máskor meg egy almát tett egy katona fejére és azt mondta, „nézzétek meg, hogy lelővöm” és agyonlőtte a katonát.

Monasztir a bolgárok kezébe kerül.

(A szerbek reménytelennek látják a helyzetet. — Prizrend, Kicsevo és Krusevo elfoglalása.)

— Távirati tudósítás. —

Szófia, november 30.

A bolgárok elfoglalták Prizrendet, Kicsevót és Krusevót és átkeltek a Felsőosernán. Itt hatalmukba kerítették a hidat és az utakat, melyek Monasztirba vezetnek.

Monasztir védője minden reményt feladott.

Amsterdam. Vasics ezredes, Monasztir védője táviratot küldött, hogy Szkutariba jön, mert minden reményt feladott, hogy Monasztirt megmentse. Holnapig kitartok — táviratozta — aztán az ellenség bevonul a városba. Monasztir, különben már teljesen evakuálva van. A bolgár csapatok negy kilométernyire állanak a várostól. Az ellenség még ma éri Kenalit és ezzel elvágja a görbe határhoz vezető vasutat. Vasics Eibasszán felé akar menekülni.

Oroszok Monasztir védelmében.

Milanó, november 30. Mint a Secolo balkáni tudósítója jelenti, Monasztirba megérkezett a 400 tagból álló orosz katonai bizottság, amely Belgrád védelmének irányításában résztvevő.

Aggastyánok készítettek a monasztiri védővonalakat.

Konstantinápoly, november 30. A La Défense jelenti: A szerbek Monasztir előtt Rastani körül a legutóbbi napokban 60—15 éves emberekkel készítettek erősítéseket. Az öreg embereket hihetetlen szigorúsággal fogták munkára.

Ochridát és Dibrát albánok fenyegetik.

Szófia. A Kambana megbízható albán forrásból a következőket jelenti: Délalbániában mozgalom keletkezett, hogy a szerbek ellen erős albán csapatok Ochrida és Dibra ellen nyomuljanak. A mozgalom komoly formát ölt.

A franciák nem menthetik meg a szerbeket.

Berlin, november 30. A balkáni epizód a kitűzött cél és az óhajtott befejezés felé halad. Mitrovica és Prisztina meg van hódítva, a híres Rigómezőt egészen megszállták a szövetséges hatalmak csapatai és Szerbia földjének utolsó maradványát is megtisztították a szerb csapatoktól. Több mint százhuszezer fogoly szerb, akikhez halottakban és sebesültekben legalább ugyanennyit kell hozzászámítani, tanuskodnak a balkáni hadjárat sikeréről. Fél-ezer zsákmányolt ágyú és géppuska teszi teljessé a szerb hadsereg összeomlását. Az utóvédharcok mindamelllett még tartanak. A szerb hadsereg maradványának egy része megkísérelheti, hogy Montenegróba és Albániába jusson, a kisebbik rész pedig utat találhat a görög határon túl. Azonban ez már nem változtathat semmit az eredményen: a szerb ellenállás megtört. A szerb kormány megbízva az entente-hatalmak ígéreteiben, merész játékot kísérelt meg s azt most elvesztette.

A legutóbbi napokban a négyesszövetség azon írádózott, hogy a Balkánon folyó es-

ményeknek kedvező fordulatot adjon. Hiába dobták azonban oda a franciákat. Ezek tekintélyes, de aránylag mégis nagyon gyenge hadsereggel nyomultak fölfele a Vardar mentén, hogy oldaltámadással megbénítsák a bolgárok akcióját. Ez azonban nem sikerült nekik. Most a szerb összeomlás után az a legnagyobb gondjuk, hogy a fenyegető átkarolástól megmeneküljenek. A francia hivatalos jelentés ellenére azonban itt már legjobb esetben is csak visszavonulási harcokról lehet szó. Sokkal valószínűbb az a párisi jelentés, hogy Sarraill tábornok általános visszavonulást rendelt el Szaloniki irányában. Hogy sikerülni fog-e csapatainak legalább egy részét a kikötő védelmé alá vezetni, azt nyugalommal kell megvárjunk.

Bolgár kitüntetés Enver pasának.

Szófia. Ferdinánd király Enver pasának a Sándor rend nagykeresztjét adományozta.

Görögország

nem hajlandó új engedményekre

(A négyesszövetség erőszakos követelései. — Titokzatos bombarobbanás Athénben.)

Távirati tudósítás.

Athén, november 30.

Genf. Párisba érkezett hírek szerint Görögország nem hajlandó a további engedményekre. Azt követeli, hogy az entente hatalmak szigorúan ismerjék el semlegességét.

Az entente újabb jegyzéke.

Luganó, november 30. A „Secolo” szerint a négyesszövetségnek Görögországhoz intézett újabb jegyzéke ultimátum jellegű. A többi közt követeli a jegyzék, hogy görög vizeken is üldözhessek a német buvárhajókat.

Athén, november 30. (Havas.) Görögországnak a négyesszövetséghez intézett válaszijegyzéken a legbarátságosabb hangonak van tartva. Hivatalos körök ezt alkalmas eszköznek tartják a függőben lévő kérdések megoldására. Hozzáteszik, hogy a jegyzék minden pontban kielégítő, mert a görög népnek a semlegesség fenntartására irányuló óhaját is honorálja, de nem okoz nehézségeket a szövetségeseknek sem. A tárgyalások tovább folynak.

Rejtélyes bombarobbanás Athénben.

Konstantinápoly, november 30. A Yeni Ase jelenti: Egy athéni házban a pincéjében titokzatos bombarobbanás történt. A ház egyik lakója, Catia nevű özvegyasszony és két más személy is megsébesült. A rendőrség azonnal megindította a nyomozást és a gyanú Magriane nevű tráciai diákra és Teinis nevű diákra irányult, akik ugyanabban a házban laknak. A lakásukon francia katonai egyenruhát találtak. Azt hiszik, hogy a bombát egy a gallipoli frontról érkező francia katona hozta magával. A titokzatos ügyben, amelyről sokan azt hiszik, hogy politikai háttere van, még folyik a nyomozás.

Görögországot fenyegeti az entente.

Luganó, november 30. A Tribuna az Idea Nazionale és a Secolo hevesen kifogásolja, hogy Görögország habozik a második jegyzékre való válaszával és azzal, hogy pontosabb deklarációkat követel, illetve katonai szakembereknek a tárgyalásokba való bevonását javasolja, gyakorlatilag visszavenni ígkészik azt, amit elvben már megadott volt. Mint rendszeren, a lapok Görögországot a legsúlyosabb büntetésekkel fenyegetik, melyek között első helyen szerepel, hogy Görögországtól el fogják venni a szigeteit.

Három hónapig

egy német fogolytáborban

— A svájci tanár tapasztalatai. —

Távirati tudósítás.

Bern, november 30.

A minap egy svájci polgár érkezett Bernbe, aki egyenesen a holzmindeni fogolytáborból jött, ahol három hónapig tartózkodott. A berni születésű ember nyolc éven át Belgiumban, a monsi kereskedelmi iskolában tanár volt és a múlt év augusztusában ama gyanu alatt, hogy ő is segített átszököttni a belga határon a belga, francia és angol hadifoglyokat, a német hatóságok letartóztatták. Később a Hannover közelében lévő holzmindeni fogolytáborba internálták.

A tanár az érdeklődőknek elmondotta, hogy nem követel el semmiféle vétket és hogy ellenségei jelentették föl, azonban a látogat annyira ellene vallott, hogy a német hatóságok eljárása vele szemben jóhiszemű volt. Elismeréssel nyilatkozott a német fogolytábor páratlan szervezéséről, az ott tapasztalt rendről, tisztaságról és hálásan emlékezett meg a német katonai hatóságokról, amelyek elviselhetővé teszik a foglyok életét.

A táborba érkezésekor elveszik a foglyok pénzét és huszmárkás papíropénzt adnak neki, amelyet külön a fogolytábor részére bocsátottak ki. Ezzel az intézkedéssel elcsúsztatják azokat, hogy a foglyok megszökhesseken, mert pénzük értéktelen a fogolytáboron kívül, azonban Holzmindenben mégis minden szükségességet megszerezhet vele. Minden fogoly hetenkint husz márkát kérhet a katonai parancsnokságtól, többet azonban nem. Az élelmezés teljesen kifogástalan. Husz ugyan keveset kapnak, azonban hüvelyes főzeléket, valamint árpa- és zablisztel készített ételeket bőven. A fogolytáborban az egészségügyi állapotok kitűnőek.

A tanár megjegyezte, hogy egyedül az esett nehezére, hogy ötvened magával kellett egy nagy teremben hálóznia, miután a fogolytáborban az elégedetlenség elkerülése végett nem tesznek különbséget a szegénysorsúak és a vagyonosok között. Csakis a francia és belga katolikus papok, akiknek száma harmincegy, vannak külön teremben elszállásolva. A foglyok egészséges testmozgásáról és az intelligensebb elemek szórakoztatásáról is gondoskodtak. Volt labdarugó-terük, színházuk, mozijuk, zenés kávéházuk, amelyeket a foglyok maguk építettek és tartottak fenn. A katonai hatóságok minden panaszra vizsgálatot indítanak.

A tanár augusztusban került Holzmindenbe. A minap a katonai parancsnok elé citálták és ott értésre adták, hogy az ellene tett följelentés alaptalannak bizonyult és ezért visszavonhat hazájába. Svájcba, azonban Monsba a háború végéig nem szabad mennie. Megjegyezte végül, hogy a három havi fogság nem hagyott benne szomorú emlékeket, ami a németek legnagyobb dicsérete.

A német birodalmi gyűlés elnöke a világháború eseményeiről.

Távirati tudósítás.

Berlin, november 30.

A birodalmi gyűlés ismét összeült. Kaempf dr. elnök az ülést bevezetlő nyitotta meg, a melyben kifejtette, hogy mialatt a nyugati hadszíntéren nagy túlerővel kezdett ellenséges át-törési kísérlet csapataink és vezéreink halál-megvetése folytán meghiúsult, mialatt a Kele-ten egy német-osztrák-magyar hadsereg vas-kézzel tartja azt, amit merészen tervezett, hő-siesen keresztülvitt küzdelemben kivívott, mi-alatt az Isonzonán az olaszok legalább egy részét akarják fegyveres erővel Ausztriától megszerezni annak, amit a háború előtt kardcsapás nélkül kaphattak volna meg Ausztriától, azalatt a Balkán félszigeten oly események és fegyvertények, amelyek diplomá-ciai és katonai tekintetben fényesen utólréhe-tetlen biztonsággal történtek, mentek végbe, a melyek lehetővé tették, hogy a szövetségeseink-vel, a bolgár hadsereggel együtt megtoroljuk a szerajevói gyilkosságot.

A szerb tüzelmeknek, amelyek oly vézet-hozóknak bizonyultak Európára nézve, remél-hetőleg örök időkre véget vetettünk. Szoros fegyverbarátságban a bolgár hadsereggel és néppel megkoronáztuk győzelemünket, a szerb hadsereget győzelmesen leküzdöttük.

A török hadsereg megóvta régi hírnevét, meghiúsította a Dardanella vállalkozást, a büszke Anglia reszkeire félti világhatalmának kulcsát. Valamennyi ellenségünk tudására ju-tott annak, hogy a harcok győzhetetlen-ek vagyunk. Pénzügyi erőnkben eszalaktak, hadikölcsöneink bámulatos sikere bizonyítja, hogy eszalaktak gazdasági erőnk megíté-lésében is, kenyérrel, burgonyával és ga-bocával, a legfontosabb népelelmiszerek-vel bőségesen rendelkezünk. Pénzügyileg, gazdaságilag, mindenképen van okunk arra, hogy szilárd elhatározottsággal, rendít-he-telen bizakodással tekintsünk a jö-vőbe. A német törzsek egysége építette fel a birodalmat, az egész nép egysége most szilárd alap a jövőre, amelyen szembe nézünk a jövővel, amely meg fogja gátolni, hogy Németország még egyszer gonosz szándéku tá-madás folytán oly helyzetbe kerüljön, mint amelyben ezt a nagy háborút viselni vagyunk kénytelenek.

TARKASÁGOK.

(A fogoly hus.) A hatósági élelmiszerüzlet-ben — tudvalevőleg — újabbán nyul, fácán és fogoly húst árulnak. Egy 6 éves kis fiú meglátja az üzlethelyiség ajtaján kifüggesztett árjegyzéket és kíváncsian kérdezi az édes anyjától:

— Mond anyukám, milyen fogoly húst ár-u-sítanak itten?

— Hát amilyent fogtak.

— Azt tudom, de én azt szeretném látni, hogy orosz vagy szerb fogoly-e?

(Majd ha tagy.) A tartós hideg lehetővé tette a jégpálya megnyitását, ahol már az első nap nagy volt az élénkség. Egy csinos koros-nyakú hölgy előtt, alig a pálya megnyitása után, megjelenik egy szerelmes ifjú, leterdél előtte és így szól hozzá:

— Eljött az idő, én itt vagyok.

A nő kérdőleg nézett a fiatal emberre, mire ez így folytatta mondókáját:

— A nyáron, amikor azt kértem, hogy hall-gasson meg, azt mondta ridágen:

— „Majd ha tagy!” Az idő most bekövet-kezett, tehát kérem, hogy váltsa be az ígé-retét . . .

Mende-mondák a Lánchidról.

(Ki ment át elsőnek a hidon? — A kő-orozslánok.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Budapest, november 30.

A kitározott és megifjodott Lánchidon immár pár napja serényen baktatnak át Pest és Buda lakói, a világ legszelidebb járművei: az omnibuszok és a gépkocsik, bérkocsik. Az új, régi szépségéből mit sem vesztett Lánchid büszke íveit a szarony keretekben lezajlott megnyitás után még ma is jóleső örömmel üdvözlik a szemek és csendes budai kávéházak-ban egy-egy findza fekete illatos gőze mellett pipázgató budai polgárok fel-felelevenítik a Clark Adám remekéhez fűződő legendákat: a kőorozslánok meséjét, a hid elleni merényletek ragényessé színeződött történetét és szólnak arról, ki ment át elsőnek a hidon, melyik kocsai gördült át rajta elsőnek.

Aktuális érdekességünk tartjuk felje-gyezni a régi Lánchid történetének következő történelmi adatait a mende-mondák köntöséből kivetkőztetve.

Az első ember, aki a Lánchidon átment, Haynau volt, a „bresciai hiéna“, aki Geringer báró polgári adlatus és a fényes generalitás kíséretében vonult át a hidon. A megnyitás napján, 1849. november 20-án déli 12 órakor katonák hosszú sora állotta végig a Lánchidat és harsogott a „Gott erhalte“. A hidon éjfél-ig ingyen járhatott a nép.

Az első kocsai, melynek kerekei a Lánchid uttestén végigördültek, a szent koronát szállító hintó volt.

A mende-monda szerint a Lánchid négy méltóságos kőorozslánjának a szobrász elfelejt-tett nyelvet csinálni. Ezt először egy varga ímas vette észre, aki elkiáltotta: „Nini, az orozslánoknak nincs nyelve!“ A szegény szob-rász — meséli tovább a legenda — szegényé-ben még aznap este beleölte magát a Dunába. O volt a hidavató öngyilkos. E mende-mondá-ban nincs egy szemernyi igazság és mégis még ma is úgy él ez a mese a köztudatban, mint történelmi igazság.

A Lánchid hű orozslánjainak, bár alulról úgy látszik, mintha nem volna, mégis van nyelve, persze nem olyan nagy, hogy szembe-ötölő legyen. Marsalko szobrászt, a kőorozslá-nok mesterét rendkívül bosszantotta a notórius hazugság. „Nem vagyok én hústüstölő, aki a nagy nyelveket keresgéli“ — mondotta Mar-salko még 1888-ban bekövetkezett halála előtt. Az öreg művészt bántotta ugyan, hogy évőd-nek vele az orozslánnyelvek miatt, no de azért ezse ágában sem volt öngyilkosnak lenni és végelegnyugulásban költözött el az élők közül.

HIREK LEGÚJABB.

Érkezett éjjei 2 órakor.

Bécs. Vilmos császár bécsi látoga-tásának alkalmával Károly Ferenc József trónörökös a német haditen-gerészethez á la suite kinevezte ama méltóságra, amelyet előtte hosszú éveken át nagybátyja, Ferenc Ferdi-nánd főherceg trónörökös töltött be. A császár kinevező okirata is utal erre a tényre.

London. Péter király állapota komoly aggodalomra ad okot. A királyt erőszakkal kellett a frontról eltávolítani.

Frankfurt. A Frankfurter Zeitung-nak jelentik Konstantinápolyból: De-cember másodikán Temesvárott az er-dekelt vasutak értekezlete lesz, mely-nek tárgya a közvetlen gyorsvonatfor-galom felvétele Berlin—Budapest—Konstantinápoly között.

Berlin. Rotterdami jelentés szerint Monasztir mellett a szerbek döntő vereséget szenvedtek, majdrem teljesen megsemmisültek. A francia és angol konzul elhagyta Mo-nasztirt.

Bukarest. Az Independance Roumaine szerint a román hatóságok a Duma román részében aknazárlatot rendeltek el, amely Turki Smilcel, a román bolgár határnál kezdődik a 340 kilométerig terjed, valamint Galaclól a Pruth torkolatáig. A hajózás veszedelemi miatt a kereskedelmi hajók az említett helyen csak hatósági hajókalauszok vezetésével haladhatnak. Az említett zóna bejárataánál öröket állítottak fel. Ezt a rendszabályt ma közölték a hatal-mak képviselőivel és értesítették a kikötők ha-tóságait is.

Lisszabon. Az új kabinet megalakult. A miniszterelnök és pénzügyminiszter Costa Altonza lett.

— A bolgár pénzügyminiszter Budapes-ten. Budapestről jelentik: Toncseff bolgár pénzügyminiszter ma ideérkezett. A Pester Lloyd munkatársának kijelentette, hogy ut-a-zásának eredményével nagyon meg van elé-gedve. Részletesen nyilatkozott a bolgár-ma-gyar viszonyról. Örömmel értesült Tisza gróf-tól és Teleszkytól, hogy a magyar parlament miukét háza pártkülönbség nélkül, egyhanqu lelkesedéssel hozzájárult az elnökök ama indít-ványához, hogy a bolgár népet üdvözöljék. Bulgária és Magyarország egymáshoz való vi-szonya nem platonikus, hanem reális szimpá-tiák, amelyek fennállanak a két nemzet között s amelyeket a vállvetett harc csak megerősít-tett. Kívánja, hogy kereskedelmi téren a kap-csolat a két ország között még szorosabbá vál-jék. A jövőt illetőleg azt hiszi, hogy a köz-ponti hatalmak blokkot létesítenek, mely bi-zonyos politikai és gazdasági közösséget invol-vál, de amelyben az egyes államok nemzeti és gazdasági önállósága teljesen meg lesz őrizve. Biztosan reméli, hogy most már bizo-nyossá vált az a körülmény, hogy Bulgária közvetlen szomszédja lesz Magyarországnak. Ez a baráti viszonyt még élénkebbé ala-kítja át.

— Halálozás. Zehe János 84 éves korá-ban Világoson elhunyt. Temetése ma délután 2 órakor volt. Halálát a Zehe Kontor, Raab, Reinmüller, Banskék és Illmann-családok gyá-szolták.

Hölgyközönség

szives tudomására hozom, hogy az

őszi és téli szöveteim megérkeztek.

Módomban áll legújabb divatlapjaim után legizlésebb kostümöket és alkalmi ruhákat szolid árban elkészítenl.

Szives megrendeléseket kérek, kitűnő tisztelettel

Varga Kálmán női szabó divat'erne, Deák Ferenc utca 39.

dés által felrobban, s hogy annak a töltésnek, a mely az ellenséges tengeralattjáróktól véd meg bennünket, nem szabad azon szilárd testnek lennie, amelyhez az akna ütődnek. Vagy kihalászása az aknát, vagy az ő testéhez ütődve robban fel, akkor is elég messze robban fel még a töltésről, az ép marad a legfeljebb csak 6 az áldozat. Barragh a tengerbe ugrott s az akna felé uszott, nősi lélekzeteket visszafejtve nézték ezt a versenyt a halállal dacoló férfisság és a rombolás veszélye között. Már al is érte az aknát, a kötél egyik végét róla kötötte és széles tempóval egy lehorgonyozott boiához uszott, a melyre a másik végét erősítette. Már az sem volt a baj, ha az akna-halászó hajó később ér oda, az aknát elfogta s a víz most a töltéstől néhány méternyire himbálta fel és alá.

Egy tengerész altiszt figyességgel párosult vakmerő elezántására így hártott el egy következményekben beláthatatlan károkat okozható rettenetes vészedelemet.

A vitézségi érem szajáján viselhető ezüst érdemkereszt Barragh utódait is emlékeztetni fogja elődjüknek az aknát elfogó merész cselekedetére.

SPORT.

+ Aradi Torna Egyesület téli működése. Az Aradi Torna Egyesület ezúton is értesíti a még itthon levő tagjait, hogy december hó 1-étől kezdődőleg minden hét hétfő-kedd és pénteki napokon délután 5 órától este 8 óráig a Kaszinó-utcai polgári tanteremben a torna terem rendezésére áll. Es pedig a torna napokat a a hölgytagok Kopp Erzsébet polgári iskolai tanárnő vezetésével 5-től 7 óráig használhatják, a férfiak pedig minden torna napon Balázs Géza oklevéltes torna tanár vezetésével 7-től 8 óráig veszik igénybe. Új tagokat és vendégeket szívesen lát a vezetőség.

nálhatják, a férfiak pedig minden torna napon Balázs Géza oklevéltes torna tanár vezetésével 7-től 8 óráig veszik igénybe. Új tagokat és vendégeket szívesen lát a vezetőség.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Szerda, 1915. évi december 1-én:

O) Bérlet.

O) Bérlet.

A legénybucsu.

Operetta 8 felvonásban.

Kezdete este 7,3 órakor.

Felelős szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.**NYILTTÉR.****Költözködők****figyelmébe!**

villany bevezetéseket,
csillár átszereléseket
jutányosan végez

Kalmár József

villanyszerelési vállalata
Arad, Salac-utca 2. sz.
242. Telefonszám 242.

* Az ezen rovat alatt külföldről nem vállalunk feladásokat.

APOLLO SZÍNHÁZ.

1915. december 1. és 2-án, szerda, csütörtök

A zöld halál

Szociális dráma 1 előjáték és 3 felvonásban.

Főszereplő:

Alf.éd Abel.

Az előadások 5, 7 és 9 órakor kezdődnek.

A szájüreg deszinficiálásánál, valamint a torokbetegséget

előidéző bacillusok előlérése, amely különösen gyermekeknek rendkívül fontossggal bír, mint feltűnően hatásos szer, seholsem nélkülözhető a **Formodor tabletták.**

Egy üveg 50 tablettával, 2 korona 50 fillér.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájüreg deszinficiálja, utóíze igen kellemes. Ara egy porcellán-szencionének 60 fillér.

Fejörpát

leggyorsabban megszünteti

az eddig egyedül ily szer, a világhírű „Krovil” korpakendőcs.

Ara egy tégelynek 2 korona.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedüli nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrassy-tér 22. sz. (Megyeházzal szemben.)

A szépségápolás titka a használandó
szépségápolószerek helyes megválasztása! Ime ez az oka miért oly kedvelt

**Rozsnyay Serail arckenőcső
Rozsnyay Serail krémje.**

Mindkettő kipróbált jó hatású készítmény. 1 tégely kenőcs 1 korona 40 fillér. 1 tégely krém 1 korona.

Szines arcpорок!!!

Próbadoboz 50 fillér! Kék, zöld, illa, testszín, sárga, barna Színházi vagy este kávéházi világításnál osodás hatású.

Kapható:

1845

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

DAFF varrógépek

műhímszere és ipari cé-
lokra, utolérhetetlen tartóssá-
guk, könnyű, zajtalan járás.

Waffenrad kerékpárok, Iró-
angyal védjegyes és Colum-
bia gramphonok, legújabb
felvételű Király Ernő lemezek
kizárólag

Hammer Vilmos
műszerésznél kaphatók
Arad, Szabadság-tér 5-6.
Telefon szám 98.

Kisebb vidéki takaré-
pénztár mielőbbi belé-
pésre

pénztárnokot keres,

ki a román nyelvet érti.
Nyugdíjat élvezőnek
igen alkalmas. Ajáula-
tok fizetési igényről
kéretnek „Hadmentes
4689.” jeligére.

Eladók zait, szalonnát, szappant

(4-5 éveset),

burgonyát

nagyobb mennyiségben, valamint
veszek is. 2589

Kalmár Endre
Arad, Asztalos Sándor-u. 5.
670. Megyei telefon 670.

Hirdetmény.

Az erdőskereki jegyzőségnél (Arad megye) a jegyzői teen-
dőkben teljesen jártas lehetőleg nős egyén azonnali alkalmazás
mellett, illetőleg azonnali belépéssel alkalmazást nyer. Fizetés
havonként 100 kor. lakbér fejében 18 kor. havonként és az
összes mellékjövedelem.

Erdőskerek, 1915. november 27-én.

Ardeleán Elek
jegyző.

4678

ARADI NYOMDA R. T.

ARAD,

József főherceg-ut 22. szám.

TELEFON 151. SZ.

A nyomda

készít mindenféle üzleti és egyéb nyomtatványt és pedig:

levélpapírt,	árjegyzéket,	valamint:
borítékot,	levelezőlapot,	eljegyzési értesítőt,
számlát,	továbbá:	esküvői meghívót,
memorandumot,	falragaszt,	névjegyet,
jegyzéket,	röplapot,	gyászjelentést,
cégekártyát,	könyvet,	belépti jegyet, stb.

izléses és csinos kivitelben, méltányos árban.

A könyvkötészet

eivállal a szakmába vágó munkát olcsó és jó kiállításban.

Jó anyák, gondos szülők

legjobban cselekszenek, ha gyermekeik-
nek átiátszó, kellemes ízű, mindig friss:

Hajós-főle

Csukamájolajat

adnak; a hűvösebb idő beálltával ennek használata igen fontos.
Egy üveg utasítással ára 2 korona 50 fillér.

Fagydagaganatok

elmulasztására, fagy-
viszketegség biztos
megszüntetésére leg-
jobb szer a „Frigin”.

Ara egy üvegnek ecsettel és utasítással 70 fillér.

Legjobb fekete v. barna

Hajfestő

Egy pár perc alatt bármely haját
vagy bajuszt a legszebb állandó
fekete színre lehet festeni, anél-
kül, hogy a színt le lehet mosni,

a „Melogen”. Ara 2 korona.

Szőrvesztő-Depilor.

E kitűnő, a maga nemében párat-
lan szerrel minden alkalommal
szőrejt aró, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül.
pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ara utasítással 1 korona.

A fenti szerek ksp-
natók a készítőnél

Hajós Arpád gyógyszer-
tárában

ARAD, Andrassy-tér 22. sz.

Alapított 1886. évben az Aradmegyei Kórház számára.

Eladó sertés

30 darab uradalmi

7-8 hónapos mangolica faj. Cím
a kiadóhivatalban. 4698

26987-1915. kh.

Hirdetmény.

A nagymélt. m. kir. Belügy-
minister ur 108216/914. sz. háta-
rozatával a 7275/279-914. sz. s a
„Házirend”-ről alkotott szabályren-
deletet jóváhagyván, azt az aláb-
biakban teszem közzhírré assal,
hogy a szabályrendelet 1916. évi
január 1-én lép életbe.

Szabályrendelet a házirendről.

1. §. A város területén fekvő
házak kapul az alkony beállításól
bármely időben zárhatók, kapu-
pénz azonban szeptember 29-től
április 24-ig csakis este 9 órától
reggeli 6 óráig, április 24-től szept-
ember 29-ig pedig csakis esti 10
órától reggeli 6 óráig követelhető.

A bérházak tulajdonosai köte-
lesek gondoskodni arról, hogy
lakóik éjjel a házakba be juthas-
sanak, anélkül, hogy lakóikat vagy ka-
pukulcsal ellátni, vagy pedig
alkalmas jeleket felállítani tartoznak.

2. §. A kapuk egyszeri nyitá-
sáért, tekintet nélkül a ki, vagy
bebocsátott személyek számára,
éjjel előtt 5 krajcár, éjjel után
10 krajcár díj fizetendő.

Ha valaki a benlakók közül a
házból megy ki, akár éjjel előtt,
akár éjjel után nyitattik ki neki
a kapu, minden nyitásért 5 kraj-
cár díj fizetendő. Tűzesetekben a
tűzoltókkal szemben nyitási díj
nem követelhető.

3. §. A több fál által lakott
házak főlépcsőzete a beálló est-
homálytól, szeptember 29-től áp-
rilis 25-ig éjjeli 9 óráig, április
24-től szeptember 29-ig esti 10
óráig világítandó.

4. §. A kölépcsők, ha lekopás
által síkossá válnak, érdekre fa-
ragandók.

5. §. Emeletes házak kifelé
nyitó ablakainak tisztítól a mun-
kákban felmerülő veszély me-
gelőzése céljából biztonsági ővvel,
vagy biztonsági létrával látandók
el. Ezen rendelkezés megtartásáért,
az aki a munkát végezteti, fele-
lős, kivéve a munkát végző en-
gedetlenség vagy hanyagság
esetét.

6. §. Akik ezen szabályrende-
letet meg nem tartják, illetve
megszegik, kihágást követnek el
és a háztulajdonos, házkezelő vagy
a házában lakók magánpanaszára
az 3. §-ban foglaltak esetén hiva-
tatos feljelentésre az 1901. évi
XX. tc. 28. §-ában megjelölt cé-
lokra fordítandó 40 koronáig ter-
jedhető pénzbüntetéssel, vagy on-
talanság esetén pedig 3 napig ter-
jedhető elzárással büntetendők.

7. §. A kihágások elbírálásá-
ban első fokban a város rendőr-
kapitányi, második fokban a város
tanácsa, harmadik fokban a ro. kir.
belügyminister bíraskodik. Az
első fokú határozatok a kihírde-
téstől vagy kézbesítéstől számítva
szóval, vagy írásban 15 nap alatt
felülbiztosíthatók.

Arad, 1915. november 21.

Green, főkapitány

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítható.

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűkkel 8 fillér.

Vastagabb betűkkel kívánt szavak aláhúzással jelölendők.

A legkisebb hirdetés 60 fillér.

Az apróhirdetések előre fizetendők.

A hirdetések délután 1/2 óráig vétetnek fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

LEVELEZÉS.

Meghallgatásra találtak.

A kiadóban ezen jellegű és használt névalírása kezdőbetűvel levele van. A. R. 4895

ALKALMAZÁST NYER.

Irodista

ki fűszer üzletben már alkalmazva volt, felvétetik Eies Armin fűszer üzletében. 4894

Ügyes megbízható

vas, fűszeres segédet keres Weisz János, Marosillya. 4865

ALKALMAZÁST KERES.

Gyakorlott

eljárású ki állandóan üzletben volt, állást keres. Cim a kiadóhiva alban. 4649

Egy jómegjelenésű

szobaleány azonnali beépésre állást keres. Andrányi Károly-utca 11-12. sz. 4672

INGATLAN.

Eladó

Dona-utca 2. számú ház, mely áll: 8 utcai szoba, előszoba hozzá tartozó mellékhelyiségekből és szép gyümölcsös kerttel. 4645

KIADÓ LAKÁS.

Andrássy-tér 8. sz.

alatt egy L. emeleti utcai lakás, mely irodának, vagy üzlettel célra igen alkalmas, aronra kiadó. Bővebbet a házmesternél.

2 szobás

udvari lakások Andrássy-tér 8. sz. alatt azonnala kiadók. Bővebbet a házmesternél.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Bakk nyereg

teljes felszereléssel együtt. Megtekinthető Eötvös utca 1. II. em. 6 sz. 4892

Ószi Dívat Album

1000 ábrával kor. 240 Pichler Sándor könyv- és papirkereskedésében Arad, Szabadság-tér 1. 781

Moráni osázhárkőrtő

szőlő, többféle alma, citrom és más déligyümölcsöt ajánlok. Galler Anns, Deák Ferenc-utca, Fehér Kereszt épület. 4599

Sárga bagaria,

lack, valamint az összes divatos betétes cipők tisztításához a legjobb szer az „Eos Crekm” kapható Aradon kizárólag a Cipő Törszékben. 3405

Füstölt liba comb

kilója 8 korona, füstölt liba mell kilója 10 korona. Kapható Augentlick Ferenczné, Taóköli Imre utca 15. 4654

KÜLÖNFÉLE.

Apróhirdetések

az „Aradi Közlöny” részére felvétetnek a Messenger-boy irodában Deák Ferenc-utca 8. Ugyanitt kapható az Aradi Közlöny.

Kittinó minőségű

TEA

1/2 kg 6 korona.

Portea 1/2 kiló 8 korona. Kapható

Hajós Józsefnél

Arad, Csernovits Péter-utca 25. sz.

A drága fűtőanyag

mellett sokat megtakarítunk, ha a tüzelésnél

olcsó hulladék papirt

használunk. Hyen hulladékpapir kb. 50 kilós bálákban csomagolva kapható: bálanként 2 koronásért az

Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

25951-1915. kh.

Hirdetmény

Közhírré teszem, hogy a Városi tanács 29464/915. sz. hatá ozatával a tejszín és a tejszínhab használatát Arad szab kir. város egész területén a kávésokná, valamint a cukrászokról f. évi november hó 1-től eltiltotta.

Az ezen tilalom ellen vétők az 1914. L. tcz. 9. §-a alapján két hón pig terjedhető elzárásos és 600 koronásig terjedhető pénzbüntetéssel írták sújant.

Green, főkepitány.

Minden hét csütörtökjén és pénteken

élőhalak kaphatók maximális árban. — Egészséges

ételburgonya

waggontételenként a leolcsóbb napi árban.

Luttwák József

Asztalos Sándor-ut. 8. 221

Eladó

egy 163 cm. magas, kicsit deresees, sötét pej, 5 éves, Gróf Károlyi Gyula tellvér méneséből származó Primusz ivadék

ménló

(lovagolni is lehet) 40 0 koronásért; egy 165 cm. magas, deres, 10 éves, szelid

hátasló kanca

2000 koronásért. Komoly vevőnek a lovak megtekintésére kocsit küld Magyarbányhegyes állomásra özv. Jakabffy Zoltánné gazdasága, dosta Dombiratos. 4839

Aranyat

Ezüstöt

legmagasabb áron vesz, vagy becserél; ugyszintén régiségeket vesz és elad

Losonczy Lajos

óras és ékszerész üzlete ARAD, Szabadság-tér. Telefon 9F4.

A mezőhegyesi cukorgyárnál

a folyó évi redukált üzem következtében nagyobb mennyiségű

épitőmész

kerül szabad kézbe már most

eladásra.

Ez a mész a szerzett tapasztalatok szerint földtrigyzási célokra is igen előnyösen használható, miért is azt főleg a gazdaközönség szives figyelmébe ajánljuk.

Eladási ár K 1.50 métermázsánként, helyt Mezőhegyes, vasuti kocsiba rakva.

Ajánlatok a mezőhegyesi cukorgyár Igazgatóságához intézendők.

8426-1915. pm.

Hirdetmény.

A m. kir. honvédelmi miniszter urnak 5747-1915. számú táv, irati rendelete folytán közhírré teszem, hogy az alkalmazásban álló és november harmincadkái szabadságolt gőz- és motorképezések és fűtők további rendelkezésig bevonulni nem tartoznak, valamint, hogy december hatodikán az 1878., 1890., 1892., 1894. évi születésűek és a most megtartott pótszemlén alkalmasnak talált gőz- és motorképezéseknél alkalmazott gépezések és fűtők sem tartoznak ezen a napon bevonulni. Arad, 1915. november 28-án.

Varjassy Lajos, polgármester.

Legnagyobb fűtőanyag megtakarítás!

A városi mérnöki hivatalban ki-próbált

kettős fűtőkályhák és kettős füstcsövekkel érhető el.

Megállapítottam ugyanis, hogy ezen kályhák és füstcsövek használatánál a fűtőanyag fele megtakarítható.

Patent

Kettős füstcsövek állandóan rak-táron vannak és igen olcsók. — 2. sz. (kis szobára) 8 korona. 3. sz. 9 korona. 6. sz. 20 korona. Egyedül 112

Hönig Ottó

M. kir. szabadalmazott szivattyu készítőnél Arad, Rákóczi-utca 27.

Tek. Hönig Ottó urnak, Arad. A kettős „Patent” füstcső igen jó, mert kevés fával sok meleget ad Mindenkinek ajánlhatom. Tisztelettel Dr. Steinitzer Pál

Patent kutszivattyuk. Patent borszivattyuk. Patent tűzifecskendők.